

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายสุเมธ รอยกุลเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๖๗

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

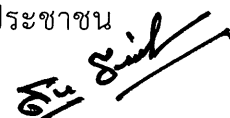
ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

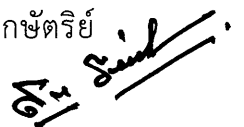
ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสองหรือไม่

ความเห็น

พรรคการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นศูนย์รวมการแสดงเจตจำนงของประชาชนที่มีอุดมการณ์คล้ายกันมารวมตัวกันเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วนำเสนอนโยบายต่อประชาชนผ่านการเลือกตั้งโดยการเลือกผู้แทนของตนเข้าไปเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองในรัฐสภา ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยจึงกำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อเป็นตัวกลางในการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของประชาชน

ดังกล่าวว่าเป็นการเลือกตั้งของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน จึงถือเป็นเสรีภาพ
ขั้นพื้นฐานประการหนึ่งของเสรีภาพทางการเมือง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
ได้รับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ในมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมี
เสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่ง
อย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและ
ตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัคร
รับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้
เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการ
อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” ส่วนการใช้สิทธิและเสรีภาพ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจาก
ที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือ
ในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ
ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”
รัฐธรรมนูญได้บัญญัติขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ว่า การใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นต้อง
ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังนั้น แม้ว่าบุคคลจะมีเสรีภาพ
ในการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นต้องไม่เป็นการล้มล้างหรือทำลายการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญตาม
“หลักประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้” นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองยังได้กำหนด
มาตรการในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินการของพรรคการเมือง ได้แก่ การควบคุมในทางรูปแบบ
คือ การควบคุมการตั้งชื่อและสัญลักษณ์ของพรรคการเมือง และจำนวนสมาชิกพรรคในการยื่นจัดตั้ง
พรรคการเมือง ส่วนการควบคุมในทางเนื้อหา ถือเป็นหัวใจสำคัญของการควบคุมการดำเนินการ
ของพรรคการเมือง มีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อยสองประการ คือ การควบคุมอุดมการณ์และ
แนวนโยบายของพรรคการเมือง และการควบคุมวัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง ต้องไม่เป็นอันตราย
หรือขัดต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย เช่น พรรคการเมืองต้องไม่มีนโยบาย
หรือวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเป็นการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข หรือมีการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งทำลายหลักการพื้นฐานของหลักนิติธรรมและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือห้ามไม่ให้ใช้กลไกของรัฐธรรมนูญในการกีดกันพรรคการเมืองอื่นเข้าสู่อำนาจด้วยวิธีการตามรัฐธรรมนูญ สำหรับการควบคุมการจัดองค์กรของพรรคการเมือง คือ การควบคุมและตรวจสอบสมาชิกพรรคการเมือง ระเบียบภายในของพรรคการเมือง และการเงินของพรรคการเมือง นอกจากนี้ รัฐยังได้กำหนดมาตรการหรือกลไกในการปกป้องประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจากพรรคการเมืองที่มุ่งทำลายระบอบประชาธิปไตย โดย “การยุบพรรคการเมือง” ที่กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๔ (๔) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่มีกฎหมายกำหนด” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” และมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ”

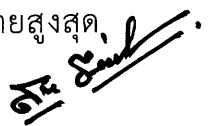
ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ความว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง เสนอ

อนุสริ

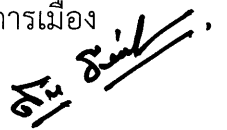
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และผู้ถูกร้องใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ อีกทั้งผู้ถูกร้องรณรงค์ทางการเมืองเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมีกรรมการบริหาร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องเป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดฐานดังกล่าว ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หลายครั้ง เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จึงได้ให้ผู้ถูกร้องเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีการอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ผู้ร้องจึงเห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง กระทำการอันต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) จึงมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

คดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

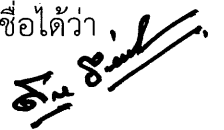
ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง กรณีปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้เลิกการกระทำเท่านั้น มิได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด

ในการปกครองประเทศ เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครองประเทศ การกำหนดรูปแบบการปกครองประเทศ องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย โครงสร้าง หน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ ทั้งยังเป็นกฎหมายที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตลอดจนเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการเมือง เพื่อนำพาประเทศไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและความเจริญมั่นคงของประเทศ โดยจะกำหนดวิธีการหลักเกณฑ์และรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญภายในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ความมุ่งหมาย หรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญไว้ปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญมิได้” และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับต่อมา จนกระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มีการนำแนวคิด “ประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้” และ “สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ” มาบัญญัติไว้เป็นครั้งแรก ในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้” ซึ่งเป็นมาตรการและกลไกในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพทางการเมืองของพรรคการเมืองที่ไม่สามารถใช้เสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หากบุคคลใดฝ่าฝืน ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว นอกจากนี้ หากเป็นกรณีของพรรคการเมืองยังอาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง

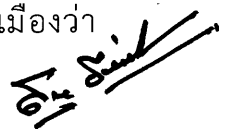

ดังกล่าวนี้ได้ และมาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” จากหลักรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติถึงสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญและคุณค่าของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มิให้ผู้ใดกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้ทราบการกระทำดังกล่าว ย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้” วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามวรรคสาม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบในขณะที่กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นระยะเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งดังกล่าว” แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีกระทำการตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” วรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง” แม้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวจะมีได้บัญญัติมาตรการในการยุบพรรคการเมืองในกรณีที่เป็นการกระทำของพรรคการเมืองดังเช่นรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาก็ตาม แต่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า

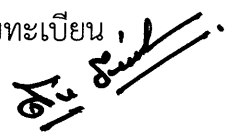

พรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ...” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ วินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ ทั้งนี้ แม้ศาลรัฐธรรมนูญจะมีหน้าที่และอำนาจเฉพาะที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จะไม่ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมืองที่กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรงก็ตาม แต่เจตนารมณ์ในการคุ้มครองและปกป้องระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขย่อมแสดงออกโดยการรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญให้กับประชาชนและให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ...” และมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด” จากบทบัญญัติดังกล่าว การยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งออกเป็น ๒ ประการ ประการที่หนึ่ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดมีการกระทำที่เข้าลักษณะตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคการเมืองนั้น ตามมาตรา ๙๒ ประการที่สอง เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า

พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๙๓ เห็นได้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติกระบวนการในการรวบรวมข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐานเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากกรณีตามมาตรา ๙๒ เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองมีการกระทำที่เข้าลักษณะ ที่กฎหมายบัญญัติ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยไม่จำเป็นต้อง รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอีก แต่ในกรณีตามมาตรา ๙๓ เป็นกรณีที่ปรากฏก่อนนายทะเบียน พรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ โดยยังไม่มีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ กฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐานเพื่อให้ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ก่อนที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นายพชรน คณาโชติโกคิน ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องใช้นโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายการหาเสียงที่จังหวัดชลบุรี ผู้ร้องได้รับคำร้องไว้และส่งเรื่องให้คณะกรรมการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ เพื่อตรวจสอบ แสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งคณะกรรมการ ตรวจสอบข้อเท็จจริง มีความเห็นไม่รับไว้ดำเนินการ เนื่องจากคำร้องไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ต่อมาวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ สำนักกิจการพรรคการเมืองรายงานต่อนายทะเบียน พรรคการเมืองว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องกรณีนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ซึ่งเป็นประเด็นเดียวกับคำร้องของนายพชรน คณาโชติโกคิน จึงให้รอการดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องนี้เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยก่อน โดยวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ต่อมานายเรืองไกร ลีจิตวัฒนะ และนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร จึ่งยื่นคำร้องต่อผู้ร้องขอให้ผู้ร้องยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญในมูลกรณีเดียวกัน คณะกรรมการรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง คณะที่ ๖ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ร้อง มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) กรณีไม่มีเหตุให้ต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอนายทะเบียน

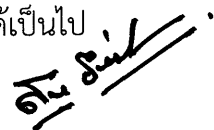
พรรคการเมือง และไม่มีเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องเสนอให้ผู้ร้องพิจารณาตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ และข้อ ๙ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่งได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ โดยได้ไต่สวนพยานหลักฐานต่อหน้าผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้ทราบข้อกล่าวหาและข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน ทั้งได้ซักถามพยาน และแสดงพยานหลักฐานของตนต่อหน้าศาลแล้ว ประเด็นที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยมิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ ไม่มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น จึงไม่อาจรับฟังได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

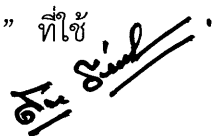
ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ แต่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า หากปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง การกระทำของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงยังไม่มีผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องได้นำนโยบายเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องทันที อีกทั้งมาตรฐานการพิสูจน์คดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ใช้ “มาตรฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือ” คดีนี้ย่อมต้องใช้มาตรฐานที่ระดับเดียวกับคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย จึงไม่อาจนำผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มาผูกพันการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้

เห็นว่า แนวคิด “ประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้” เป็นกลไกจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพื่อล้มล้างการปกครอง หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไป

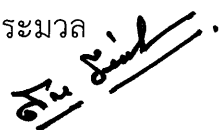
ตามวิถีทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และ “สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ” เป็นมาตรการซึ่งบัญญัติถึงสิทธิของประชาชนในการพิทักษ์รัฐธรรมนูญจากการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือใช้กำลังเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้สามารถระงับยับยั้ง และป้องกันการกระทำที่จะนำไปสู่การทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นผลเสียหายอย่างร้ายแรงที่คาดการณ์ได้อย่างแน่นอนว่าจะเกิดขึ้น หากการกระทำนั้นยังคงดำเนินอยู่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง จึงบัญญัติให้ผู้ทราบการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ทันทีเพื่อป้องกันมิให้เหตุดังกล่าวเกิดขึ้น ดังนั้น แม้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะยังไม่ถูกยกเลิกหรือสิ้นไปก็ตาม แต่หากมีข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เกิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นจะเป็นความผิดสำเร็จในทันทีโดยไม่ต้องรอให้มีผลจากการกระทำปรากฏขึ้นก่อน การที่คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ วินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเรียกร้องให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยซ่อนเร้นผ่านการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการรณรงค์หาเสียง แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว แต่การรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นขบวนการ โดยใช้หลายพฤติการณ์ประกอบกัน ทั้งการชุมนุมเรียกร้อง การจัดกิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แม้ว่าภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้ถอนนโยบายที่เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องทันทีก็ตาม การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แล้ว

กรณีและผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) อันเนื่องมาจากมีมูลกรณี ที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เมื่อพิจารณาถึง “มาตรฐานการพิสูจน์” ที่ใช้

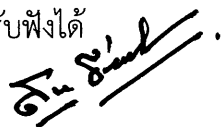
ในแต่ละคดี หมายถึง มาตรฐานหรือระดับความน่าจะเป็นไปได้ที่ต้องใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งว่าเป็นความจริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานที่น่าสืบ เพื่อให้ศาลชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดคดี มาตรฐานการพิสูจน์ของคดีแต่ละประเภทย่อมแตกต่างกันตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ กล่าวคือ คดีแพ่งเป็นการฟ้องเพื่อรับรองหรือคุ้มครองสิทธิของบุคคลโดยการฟ้องร้องขอให้อีกฝ่ายหนึ่งชำระค่าสินไหมทดแทน การกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ โอนกรรมสิทธิ์หรือส่งมอบทรัพย์สิน ส่วนคดีอาญาเป็นการฟ้องคดีเพื่อการแก้แค้น ทดแทน ช่มชู้ไม่ให้บุคคลทั่วไปกระทำ ปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำความผิดไม่ให้ผู้กระทำความผิดแล้วกระทำความผิดซ้ำหรือเพื่อคุ้มครองสังคมให้พ้นจากภัยอันตราย ซึ่งหากเป็นคดีประเภทเดียวกันย่อมมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างเดียวกัน ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่าคดีนี้ต้องใช้มาตรฐานการพิสูจน์ระดับเดียวกับคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย ไม่อาจนำผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งใช้ “มาตรฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือ” มาผูกพันการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้ นั้น เห็นว่า แม้คดีนี้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๒ แตกต่างกับคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งเป็นการพิจารณาวินิจฉัยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้เลิกการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ก็ตาม แต่โดยที่คดีนี้กับคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายในการห้ามการกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดมาตรการลงโทษแก่ผู้กระทำที่เป็นประชาชนหรือบุคคลทั่วไปกับกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นพรรคการเมือง อีกทั้งมูลกรณีตามที่ผู้ร้องใช้เป็นเหตุในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญก็เป็นมูลกรณีสืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงย่อมต้องใช้มาตรฐานการพิสูจน์เป็นอย่างเดียวกัน ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาและผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงรับฟังในคดีนี้ได้ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานใหม่ทั้งหมด ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า พรรคผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง การกระทำใด ๆ ต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารพรรคจึงจะผูกพันและถือเป็นการกระทำของพรรค เมื่อการกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้ตกอยู่ภายใต้อำណัติของพรรคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ อีกทั้งการแสดงความคิดเห็น การเป็นนายประกัน หรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว การกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงไม่ใช่การกระทำของพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า พรรคการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นศูนย์รวมการแสดงเจตจำนงของประชาชนเพื่อให้พรรคการเมืองที่ประชาชนเลือกตั้งผ่านทางผู้แทนไปเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมือง รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยจึงกำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อเป็นตัวกลางในการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของประชาชน ถือเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานประการหนึ่งของเสรีภาพทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” ข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ รับฟังเป็นอันยุติแล้วว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องเพียงพรรคเดียว และผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลยอมรับว่าผู้ถูกร้องนำเสนอเนื้อหาโดยตนเองเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อผู้ร้องเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนเวทีปราศรัยเพื่อใช้หาเสียงเลือกตั้งหรือทางสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง หรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดดังกล่าวเสียเอง แม้การกระทำต่าง ๆ เหล่านี้จะได้ไม่กระทำโดยกรรมการบริหารพรรคหรือกระทำผ่านมติพรรคก็ตาม แต่ล้วนเป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังผลผลักดันให้นโยบายพรรคผู้ถูกร้องสำเร็จตามความมุ่งหมาย ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง กำหนดให้มีมาตรการในการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง พรรคการเมืองจึงต้องควบคุม กำกับดูแลสมาชิกของพรรคการเมืองมิให้กระทำการใดอันเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

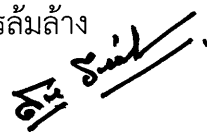
ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องตามข้อเท็จจริงในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า คดีนี้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโต้แย้งคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ อ้างข้อเท็จจริงว่า การเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง มีเนื้อหาให้เปลี่ยนฐานความผิดออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร การเสนอให้มีบทยกเว้นความผิดและยกเว้นโทษ และการเสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ มิได้เป็นการลดทอนการคุ้มครอง สถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนามุ่งหมายจะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทย ออกจากกัน แต่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไปและหลักสากลเท่านั้น ผู้ร้องไม่เคยสั่งห้ามมิให้ผู้ถูกร้องใช้นโยบายการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายการหาเสียงของพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ร้องไม่เคยรับคำร้องกรณีมีผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับการหาเสียง ด้วยนโยบายดังกล่าว หรือการที่สมาชิกสังกัดพรรคผู้ถูกร้องเข้าร่วมมรดงค์ทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นการกระทำเฉพาะตัวและเข้าไปเพื่อสังเกตการณ์เพื่อรับฟังข้อเรียกร้อง จากประชาชน การเป็นนายประกันหรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต้องด้วยหลักการที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด หรือการติดสติ๊กเกอร์ในช่องยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของนายพิชิต ลิ้มเจริญรัตน์ บนเวทีปราศรัยหาเสียงที่จังหวัดชลบุรี เป็นการบริหารสถานการณ์ในการปราศรัยเท่านั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นกล่าวอ้างล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิมซึ่งผู้ถูกร้องเคยยกขึ้น ต่อสู้ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในคดีตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ แล้ว เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่าพฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ คดีนี้จึงไม่อาจรับฟัง ข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นได้ กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑)

ส่วนการกระทำของผู้ถูกร้องจะเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ นั้น เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ใน

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า คำว่า “ปฏิปักษ์” ไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำเป็นต้องถึงขนาดตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางหรือสกัดกั้นมิให้เจริญก้าวหน้า หรือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรม หรืออ่อนแอลง ก็เข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์แล้ว และไม่จำเป็นต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผล หรือก่อให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงเกิดขึ้นก่อน เพื่อให้เป็นมาตรการป้องกันความเสียหายแก่สถาบันหลักของประเทศ ดังนั้น การนำสถาบันพระมหากษัตริย์ไปใช้เพื่อความได้เปรียบและมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมือง จึงเป็นการกระทำที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) เมื่อมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งโดยการใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง เป็นการมุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ผู้ถูกร้องมีเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม หรืออ่อนแอลง และนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเข้าลักษณะการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอีกด้วย กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ดังนั้น กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเรียกร้องให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกันซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ โดยลดทอนสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง รวมทั้งยังมีเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ มุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกโจมตี ติเตียน เป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมความเป็นชาติ และนำไปสู่การล้มล้าง

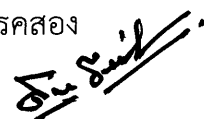

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พฤติการณ์ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นการกระทำอันร้ายแรงซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย เห็นควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

เห็นว่า ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง แต่เพียงพรรคเดียวได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) และผู้ถูกร้องได้นำเสนอนโยบายดังกล่าวต่อผู้ร้อง เพื่อใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยปรากฏ บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องยังรณรงค์ทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นในเรื่อง ดังกล่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์และเวทีปราศรัยเรื่อยมา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ วินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องได้นำนโยบาย การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง และ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องกระทำการใดตามที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกกระทำอีก

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการ ตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” จึงชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ อันเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคก้าวไกล ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๓ ได้แก่

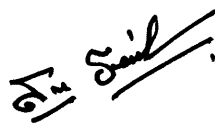
- (๑) นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์
- (๒) นายชัยวัช ตุลาธน
- (๓) นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ
- (๔) นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล
- (๕) นายปดิพัทธ์ สันติภาดา
- (๖) นายสมชาย ฝั่งชลจิตร
- (๗) นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล
- (๘) นายอภิชาติ ศิริสุนทร
- (๙) นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
- (๑๐) นายสุเทพ อู่อ้น

๒. คณะกรรมการบริหารพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคก้าวไกล ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ได้แก่

- (๑) นายชัยวัช ตุลาธน
- (๒) นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ
- (๓) นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล
- (๔) นายสมชาย ฝั่งชลจิตร
- (๕) นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล
- (๖) นายอภิชาติ ศิริสุนทร
- (๗) นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
- (๘) นายสุเทพ อู่อ้น

๓. คณะกรรมการบริหารพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคก้าวไกล ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ได้แก่

- (๑) นายชัยวัช ตุลาธน
- (๒) นายอภิชาติ ศิริสุนทร
- (๓) นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ
- (๔) นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล

- (๕) นายสุเทพ อุ๋อัน
- (๖) นายอภิสิทธิ์ พรหมฤทธิ์
- (๗) นางสาวเบญจา แสงจันทร์
- (๘) นายสมชาย ฝั่งชลจิตร

ประเด็นมีข้อพิจารณาต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของ คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จะเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือ เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” การกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่าง พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำ ให้ได้สัดส่วนกับโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล เมื่อพิจารณาลักษณะของการกระทำของผู้ถูกร้องดังที่วินิจฉัยไว้ข้างต้นแล้ว การกระทำของผู้ถูกร้องไม่ว่าจะเป็นการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้อง การรณรงค์หรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง อันเกี่ยวข้องกับแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว ยังต้องผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและรัฐสภา นอกจากนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ สั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต และภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้นำนโยบายที่เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องทันที และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องได้แสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบด้วยกฎหมายอีกเลย จึงเห็นสมควรกำหนดระยะเวลา

การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องภายในกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

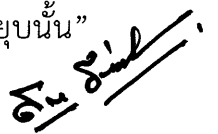
ดังนั้น จึงให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ จำนวน ๑๑ คน ดังนี้

๑. นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์
๒. นายชัยวัช ตุลาธน
๓. นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์
๔. นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล
๕. นายปดิพัทธ์ สันติภาดา
๖. นายสมชาย ฝั่งชลจิตร
๗. นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล
๘. นายอภิชาติ ศิริสุนทร
๙. นางสาวเบญจา แสงจันทร์
๑๐. นายสุเทพ อุ๋อัน
๑๑. นายอภิสิทธิ์ พรหมฤทธิ์

ภายในกำหนดระยะเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง และมาตรา ๙๔ วรรคสอง

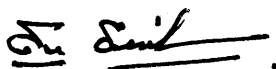
ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบ และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น”

และวรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ นายชัยธวัช ตุลาธน นางสาวณิธิภัทร์กุลเศรษฐสิทธิ์ นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล นายปดิพัทธ์ สันติภาดา นายสมชาย ฝั่งชลจิตร นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายอภิชาติ ศิริสุนทร นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นายสุเทพ อุอ้าน และนายอภิสิทธิ์ พรหมฤทธิ์ คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง ดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ